

Отримано: 03 травня 2026 р.

Прорецензовано: 05 травня 2026 р.

Прийнято до друку: 18 травня 2026 р.

Email: oksana.neher@uzhnu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9823-8329>

Researcher ID: NXC-2775-2025

DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30\(98\)-221-225](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30(98)-221-225)

Негер О. Б. Онімна репрезентація опозиції “свій” – “чужий” у мовній картині світу українців. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія» : серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 30(98). С. 221–225.

УДК: 811.161.2'373.2:316.64-043.5(477) “2022/2025”

Негер Оксана Богданівна,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови,
ДВНЗ “Ужгородський національний університет”

ОНИМНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОПОЗИЦІЇ “СВІЙ” – “ЧУЖИЙ” У МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ УКРАЇНЦІВ

У статті комплексно проаналізовано онімну репрезентацію опозиції “свій” – “чужий” у мовній картині світу українців з огляду на когнітивний, лінгвокультурологічний та ономастичний підходи. Актуальність дослідження зумовлена потребою осмислити мовні механізми формування національної ідентичності в умовах сучасних соціокультурних трансформацій, а також зростанням інтересу до проблеми концептуалізації “іншості” в українському мовному просторі. У роботі обґрунтовано статус опозиції “свій” – “чужий” як універсальної когнітивної моделі, що виконує регулятивну функцію в структурі мовної картини світу та визначає межі культурної і соціальної самоідентифікації.

Особливу увагу приділено аналізу структурних компонентів концептів “свій” і “чужий”, їхнього семантичного наповнення та образно-символічної репрезентації. Визначено, що ці концепти мають складну багаторівневу організацію, яка охоплює ядро, периферію та конотативні зони, що динамічно змінюються залежно від історичного та дискурсивного контексту. У статті проаналізовано функціонування онімів (антропонімів, топонімів, етнонімів і прізвищевих назв) як маркерів “свого” і “чужого” простору, з’ясовано їхню роль у формуванні аксіологічних опозицій та ідентифікаційних стратегій.

Окремо розглянуто семантичні та прагматичні механізми опозиціонування власних назв, зокрема конотативну поляризацію, стилістичну маркованість, метафоризацію та ідеологізацію онімів. Установлено, що в різних типах дискурсу – фольклорному, художньому, історичному та медійному – власні назви набувають додаткових значень, виступаючи носіями культурної пам’яті та символами колективного досвіду. Простежено динаміку трансформації опозиції “свій” – “чужий” у сучасному мовному просторі, зокрема під впливом глобалізаційних процесів і медіадискурсу.

Здобуті результати засвідчують, що онімна система української мови є важливим інструментом концептуалізації дійсності, у якому відображено глибинні когнітивні та культурні механізми розмежування “свого” і “чужого”.

Ключові слова: мовна картина світу, онімна система, онімна репрезентація, концепт, топоніми, антропоніми.

Oksana Neher,

PhD in Philology, Associate Professor at the Department of Ukrainian Language,
Uzhhorod National University

ONYMIC REPRESENTATION OF THE “SELF” – “OTHER” OPPOSITION IN THE UKRAINIAN LINGUISTIC WORLDVIEW

The article provides a comprehensive analysis of the onymic representation of the “self” – “other” opposition in the Ukrainian linguistic worldview, incorporating cognitive, linguocultural, and onomastic approaches. The relevance of the study is driven by the need to understand the linguistic mechanisms behind the formation of national identity amidst contemporary sociocultural transformations, as well as the growing interest in the conceptualization of “otherness” within the Ukrainian linguistic space. The paper substantiates the status of the “self” – “other” opposition as a universal cognitive model that performs a regulatory function within the structure of the linguistic worldview and defines the boundaries of cultural and social self-identification.

Particular attention is paid to the analysis of the structural components of the concepts “self” and “other”, their semantic content, and their figurative-symbolic representation. It is determined that these concepts possess a complex multilevel organization, including a core, periphery, and connotative zones that change dynamically depending on the historical and discursive context. The article analyzes the functioning of onyms (anthroponyms, toponyms, ethnonyms, and surnames) as markers of “self” and “other” spaces, clarifying their role in forming axiological oppositions and identification strategies.

Semantic and pragmatic mechanisms for the opposition of proper names are considered separately, specifically connotative polarization, stylistic marking, metaphorization, and the ideologization of onyms. It is established that in various types of discourse—folklore, artistic, historical, and media—proper names acquire additional meanings, acting as carriers of cultural memory and symbols of collective experience. The study traces the dynamics of the transformation of the “self” – “other” opposition in the contemporary linguistic space, particularly under the influence of globalization processes and media discourse.

The results demonstrate that the onymic system of the Ukrainian language is a vital tool for the conceptualization of reality, reflecting deep-seated cognitive and cultural mechanisms for distinguishing between “self” and “other”. This article may be useful for further research in the fields of onomastics, linguoculturology, and cognitive linguistics.

Keywords: linguistic worldview, onymic system, onymic representation, concept, toponyms, anthroponyms.

Сучасна лінгвістична наука в Україні переживає період інтенсивної трансформації, що зумовлена потребою глибокого переосмислення базових категорій мовної картини світу в умовах екзистенційних викликів. Опозиція “свій” – “чужий” постає фундаментальним когнітивним механізмом, що структурує національну свідомість, а її онімна репрезентація є найбільш репрезентативним полем для вивчення процесів ідентифікації, відчуження та символічної демаркації простору. Власна назва в цьому контексті перестає бути лише засобом індивідуалізації об’єкта, перетворюючись на складний концептуальний знак, що акумулює культурні коди, історичну пам’ять та аксіологічні установки спільноти (пор.: Лукаш, 2024: 70).

Онімна система сьогодні функціонує як інструмент “онтологічної безпеки”, допомагаючи нації стабілізувати свій самонаратив та зміцнити єдність у часи війни. Процеси деколонізації та дерусифікації, що охопили Україну, є не просто адміністративними діями, а масштабним актом “відновлювальної справедливості”, що спрямований на очищення символічного простору від маркерів колоніального минулого.

Опозиція “свій” – “чужий” в українській ономастиці має глибоку історичну тяглість, починаючи від часів Тараса Шевченка та ідеологічних праць Дмитра Донцова. У дискурсі Д. Донцова, наприклад, категорія “свій” слугувала символом державницьких прагнень і асоціювалася з вірою в Божу правду та моральними законами, тоді як “чужий” маркував ідейну невідповідність національному ідеалу (Микитюк, 2024: 112). Цю історичну спадщину сьогодні актуалізовано, оскільки Україна знову перебуває в ситуації екзистенційного вибору.

Сучасна політика національної пам’яті, закріплена законом від 21 серпня 2025 року, офіційно визначає поточну війну як “Війну за незалежність України” (Bazhenova, 2025). Це створює новий законодавчий та ідеологічний контекст для функціонування онімної системи. Оними стають інструментами “онтологічної безпеки”, допомагаючи нації стабілізувати свій самонаратив та зміцнити єдність у часи війни.

Для глибинного розуміння онімної репрезентації варто звернутися до комплексної структури ментальних одиниць, що перебувають у відношеннях бінарної опозиції. Концепти СВІЙ та ЧУЖИЙ мають трикомпонентну будову, що містить когнітивно-образний, інформаційний та ціннісний (аксіологічний) складники. В українській мовній моделі світу концепт СВІЙ базований на трьох основних ядерних сегментах, які мають високу стійкість. Перший сегмент – “власність”, що позначає належність об’єкта суб’єкту. Другий – “спорідненість”, що фіксує кровні та родинні зв’язки. Третій – “духовна єдність”, що об’єднує людей за спільними переконаннями та вірою.

Натомість концепт ЧУЖИЙ має дзеркальну, але більш складну структуру. Його ядро складається з сегментів “просторова невідповідність”, “духовна відмінність” і “невизначеність”. Останній сегмент є ключовим для розуміння процесів “іншості” в українській культурі: об’єкт марковано як чужий не лише через ворожість, а й через неможливість установити з ним зрозумілу комунікацію. Ціннісне наповнення “чужого” в українській картині світу традиційно варіювалося від негативного до нейтрального, проте сучасні соціокультурні трансформації зумовили радикальну поляризацію цих значень (Дубчак, 2009: 12).

Онімний простір є не хаотичним набором назв, а впорядкованою системою, підпорядкованою певним категорійним вимірам. Згідно з дослідженнями Г. Лукаш, онімна картина світу є частиною загальної мовної реалізації досвіду пізнання людини (Лукаш, 2024: 71). Процес вербалізованого упорядкування знань відбувається через когнітивні моделі, універсальні для всіх рівнів онімного кодування.

Особливе значення має той факт, що онімна номінація є вторинною. Це створює величезний потенціал для кодування та перекодування значень усіх класів онімів. У часи соціальних криз цей потенціал активується, перетворюючи нейтральні назви на потужні ідеологічні маркери.

Найбільш масштабні зміни в репрезентації опозиції “свій” – “чужий” відбуваються в топонімній (зокрема годонімній) системі України. Після повномасштабного вторгнення 2022 року процес деколонізації перейшов із маргінального явища у фазу загальнодержавного очищення символічного простору. Топоніміка сьогодні постає як засіб самостійного визначення нацією того, хто є значущим для її пам’яті (Gnatiuk & Melnychuk, 2024).

За період із березня 2022 року по липень 2024 року в Україні перейменовано понад 25 тисяч об’єктів топонімії та демонтовано більше тисячі пам’ятників (Бахамент, 2024; Протистояння з імперією, 2024). Це свідчить про масштабність російської культурної експансії в український символічний простір, яку тепер систематично демонтують. Закон від 21 серпня 2025 року офіційно визначив поточну війну як “Війну за незалежність України”, що надало деколонізації офіційного законодавчого статусу.

У процесі дерусифікації годонімів виділяємо кілька ключових стратегій, кожна з яких по-своєму наповнює концепт СВІЙ:

1. Героїзація сучасних захисників: надання вулицям імен героїв, які загинули на російсько-українській війні. Це актуалізує сегменти “духовна єдність” і “спорідненість”. Прикладом є перейменування вулиці Чехова в Коломиї на вулицю Степана Тарабали – легендарного пілота, відомого як “Привид Києва”.

2. Повернення історичних назв. Ця стратегія апелює до сегменту “власність”, підкреслюючи історичне право українців на свій простір. У Києві повернуто сотні історичних назв, що витіснили радянські й імперські маркери.

3. Ушанування видатних діячів української культури та науки: заміна імен російських діячів (Пушкін, Чехов, Лермонтов) на імена українських інтелектуалів, що зміцнює духовну вертикаль нації.

4. Використання нейтральних патріотичних та ландшафтних назв: створення “затишного” та безпечного простору, вільного від ідеологічного тиску минулого.

Дерусифікацію годонімів розглядають як акт “відновлювальної справедливості” в постколоніальному суспільстві. На зміну назвам, що прославляли російську імперську культуру, приходять імена сучасних героїв, відновлюють історичні українські назви, або ж використовують нейтральні, але національно-орієнтовані найменування. Це сприяє зміцненню онтологічної безпеки нації, стабілізуючи власний наратив у часи війни (Terentyeva, 2025).

Повномасштабна війна спричинила сплеск лінгвокреативності, що виявляється в моделюванні нових аксіологічно-маркованих значень топонімів. Виникає явище “креативної топоніміки”, де прагматичні смисли формуються на основі вторинної номінації, метафоризації та мовної гри (пор.: Космеда, Ковтун, 2024: 168).

Особливе значення мають “міста-символи”. Топоніми *Буча*, *Маріуполь*, *Бахмут* перетворюються на потужні знаки трагедії та мужності. Їхню внутрішню форму легко дешифрують носії мови, а власні назви стають частиною спільного наративу страждання та спротиву. Перейменування годонімів на честь цих міст або героїв, що їх захищали, виконує роль колективної психологічної реабілітації, допомагаючи громадам дистанціюватися від агресора.

Ще одним виявом аксіологічної трансформації є зміна правописної норми. Написання назви країни-агресора “росія” з малої літери в медіа та офіційній комунікації (як вияв презирства та іронії) стає маркером належності до “своїх”. Це графічне приниження “чужого” слугує засобом символічної перемоги над ворогом у мовному просторі.

Антропонімна система України також зазнає суттєвих змін, відображаючи процеси радикального відчуження “чужого” та зміцнення “свого”. Якщо раніше опозицію “свій” – “чужий” в іменах розглядали через призму традиції, то сьогодні вона набуває виразного соціального та ідеологічного маркування.

З 2022 по 2025 рік в Україні спостерігаємо тенденцію до використання оригінальних імен, натхнених національними подіями та військовими термінами. Це явище можна трактувати як намагання “запечатати” історичний момент у власній назві дитини, роблячи її частиною великого національного наративу.

Таблиця 1

Новітній антропонімікон

Традиційне/Нове ім'я	Джерело натхнення	Когнітивне значення
Джавеліна / Ян-Джавелін	ПТРК FGM-148 Javelin	Символ захисту, порятунку та іноземної підтримки.
Артур-Байрактар	Ударний БпЛА Bayraktar TB2	Символ технологічного спротиву та несподіваного удару.
Миролоб	Прагнення до миру	Актуалізація ціннісного компонента концепту СВІЙ.
Асія / Ясмін / Еллі	Запозичення з іноземних мов	Прагнення до глобалізації та європеїзації особистості

Цікаво, що на рівні індивідуального вибору імен 2025 року зафіксовано численні випадки зміни традиційних українських імен на іноземні або зменшено-пестливі варіанти (*Тетяна* → *Еллі*). Це може свідчити про бажання громадян дистанціюватися від старих соціальних ролей та створити нову, більш “сучасну” або “західну” ідентичність (Ізотов, Рибалка, 2025). Також показовим є випадок заміни патроніма (по батькові) на матронім (по матері), наприклад, *Фарітович* → *Людмилович*, що вказує на зміну ролі жінки в суспільстві та переосмислення сегмента “спорідненість” у структурі концепту СВІЙ.

Особливе місце в антропонімії воєнного часу посідають військові позивні. Це гетероніми – імена, вигадані спеціально для війни, які виконують функції маскуванню особи й ідентифікації в межах групи “своїх”. Позивний у радіоєфірі – це перша лінія демаркації між “своїм” (тим, хто знає код і відгукується) та “чужим” (ворогом).

Таблиця 2

Класифікація популярних позивних в ЗСУ (2024–2025)

Категорія	Приклади	Соціолінгвістичний контекст
Родинні зв'язки	<i>Батя, Дід (Дед), Дядя, Брат</i>	Створення ілюзії родинної структури в підрозділі, що підвищує рівень довіри та згуртованості.
Кольористика	<i>Чорний, Білий, Рижий</i>	Швидка візуальна ідентифікація за зовнішніми ознаками.
Характер та навички	<i>Тихий, Лютий, Док, Шаман</i>	Відображення професійних компетенцій або домінантних рис характеру.
Тваринний світ	<i>Сокіл, Лев, Ворон, Їжак</i>	Використання тотемних образів, що символізують силу або спритність.
Професії	<i>Студент, Учитель, Менеджер, Мер</i>	Збереження зв'язку з довоєнним (цивільним) “Я”.
Герої культури	<i>Пух, Обелікс, Смурфік, Бетмен</i>	Використання спільних культурних кодів для ідентифікації “своїх”.

Найпопулярніші позивні – *Батя, Дід, Дядя* – прямо апелюють до сегмента “спорідненість” концепту СВІЙ. Військовий підрозділ структуровано як “сім'ю”, де старші за віком або досвідом стають символічними “батьками” для молодих бійців. Це забезпечує психологічну стійкість та духовну єдність у кризових ситуаціях (пор.: Українські позивні, 2024).

Це переосмислення онімної картини світу є частиною ширшого процесу “духовної деколонізації”, де мова стає інструментом виходу за межі реальності, окресленої імперським дискурсом.

Антропонімічна система в сучасних умовах також зазнає суттєвих змін. Якщо раніше опозицію “свій” – “чужий” в іменах розглядали переважно через призму традиційних українських та іншомовних імен, то зараз акцент змістили в бік ідеологічного та соціального маркування (пор.: Мацюк, 2024: 45). У медійному та інтернет-дискурсі 2022–2024 років сформовано цілий шар прізвиськ ворога, які виконують функцію радикального відчуження “чужого”.

Ергоніми є найбільш гнучким онімним класом, який миттєво реагує на запити ринку та суспільні настрої. Наприклад, у Києві протягом 2022–2023 років з'явилося понад 3 500 нових ергонімів, багато з яких використовують патріотичну тематику для ідентифікації себе як частини “свого” простору.

Аналіз ергонімів Києва та Львова 2025 року демонструє дві основні тенденції. Патріотична номінація – використання резонансних назв (наприклад, “*Стефанія*”, “*Чорнобаївка*”) як маркетингових інструментів. Це дає змогу бізнесу сигналізувати про свою лояльність до держави та спільність цінностей із клієнтом. Латинізація та європеїзація: велика кількість закладів обирає назви латиницею (*Asian Bowl, Balmelli, Intro, Slou*) (Vintoniv et al., 2024: 10). Це відображає прагнення до європейської інтеграції та одночасне дистанціювання від кириличного графічного коду як асоційованого із “чужим” імперським простором.

Тенденція до латинізації ергонімів є глибшою, ніж просто мода. Це графічна деконструкція звичного середовища. Використовуючи латинські літери, власники бізнесу візуально маркують Україну як частину західного світу. Водночас масове закриття відомих закладів (наприклад, *Balmelli Casual Cafe* або секретного бару *Charles Henry Baker Jr.*) 2025 року свідчить про високу динаміку та нестабільність цього сегмента онімії, де назви швидко з'являються та зникають разом із бізнес-моделями.

Віртуальна онімія є простором, де опозиція “свій-чужий” виявляється найгостріше через відсутність фізичних кордонів та потребу швидкої ідентифікації за ідеологічними маркерами.

У медійному й інтернет-дискурсі 2022–2024 років сформовано цілий шар прізвиськ ворога, які виконують функцію радикального відчуження “чужого”. Використання термінів *орки, рашисти, загарбники* в онлайн-просторі спрямоване на те, щоб вивести ворога за межі людського світу, маркувати його як істоту з сегмента “невизначеність” та “духовна відмінність” концепту ЧУЖИЙ.

У віртуальному середовищі маркування “свій-чужий” відбувається через:

- Символи в назві. Використання прапорів, гербів або специфічних аббревіатур (ЗСУ, ГУР) у назвах профілів або каналів.
- Специфічний правопис. Згадане вище написання “росія” з малої літери стає вхідним квитком у спільноту “своїх”.
- Назви каналів. Канали типу *Як не стати овочем* апелюють до сегмента “духовна єдність”, пропонуючи спільний захист від інформаційних атак ворога.

Віртуальний онімійний простір є полем битви за “онтологічну безпеку”. Коли користувач підписується на канал із патріотичною назвою, він не просто отримує інформацію, а підтверджує свою належність до певної групи, стабілізуючи власний самонаратив у часи війни.

Аналіз годонімів, антропонімів та ергонімів дає змогу зробити висновок, що всі ці категорії підпорядковані єдиній логіці структурування концептів СВОЇЙ та ЧУЖИЙ.

На рівні годонімів ми бачимо домінування сегмента “власність” (право на власну назву міста) та “духовна єдність” (вшанування спільних героїв). Кожна нова табличка на будинку – це акт ствердження суверенітету.

На рівні антропонімів (особливо військових позивних) ключовим є сегмент “спорідненість”. Війна руйнує звичні соціальні структури, і люди змушені створювати нові “родини”, де позивні *Батя* або *Брат* стають основою для довіри та виживання.

На рівні ергонімів та віртуальної онімії виявляється динамічна боротьба між прагненням до “свого” (патріотичні назви) та відштовхуванням від “чужого” (латинізація як утеча від кирилиці, блокування ворожих ресурсів).

Трансформація онімійного простору України – це масштабний процес “духовної деколонізації”, де мова стає інструментом виходу за межі реальності, окресленої імперським дискурсом. Онімі сьогодні виконують не лише номінативну, а й терапевтичну функцію, допомагаючи нації усвідомити свою єдність та відмінність від агресора. Переосмислення онімійної картини світу є частиною ширшого процесу формування нової української ідентичності, яка базується на цінностях свободи, пам’яті та власної суб’єктності. Громади самі обирають назви для своїх вулиць (як у випадку із селом Мошни), бізнесмени самі обирають графічний код для своїх закладів, а воїни – імена для радіоэфірів. Усе це складається в єдину мозаїку суверенного символічного простору, де “свое” надійно захищене від “чужого” впливу.

Література:

1. Бахамент Н. Підсумки деколонізації: скільки російських топонімів зникло з мапи України. *Чесно*. 2025. URL : <https://www.chesno.org/post/6564>.
2. Белей Л. Українські позивні: від Байди до Баті. *Uchoose.info*. 2020. URL : <https://uchoose.uacrisis.org/ukrayinski-pozyvni-vid-bajdy-do-bati>.
3. Дубчак О. Концептуальна опозиція “свій” – “чужий” в українській мовній картині світу : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2009. 24 с.
4. Изотов І., Рибалка В. Аїла, Джана та Людмилович: незвичні зміни імен та по батькові протягом 2025-го на Полтавщині. *Суспільне. Полтава*. 2025. URL : <https://suspilne.media/poltava/1202312-aila-dzana-ta-ludmilovic-nezvicni-zmini-imen-ta-po-batkovi-protagom-2025-go-na-poltavsini-2/>
5. Космеда Т., Ковтун О. Моделювання аксіологічно-маркованих значень топонімів та їхніх похідних в українській лінгвокультурі: актуалізація макроекстралінгвального чинника “війна”. *Onomastica*. 2024. № 68. С. 165–183.
6. Лукаш Г. П. Категоріальні виміри онімійного простору. *Наукові записки Національного університету “Острозька академія” : серія “Філологія”*. Острог : Вид-во НаУОА, 2024. Вип. 22 (90). С. 70–73.
7. Мацюк Г. Антропонім як одиниця лексики української повсякденності в роки повномасштабної російської війни в Україні. Онім у мовознавчих парадигмах. Warszawa ; Siedlce. 2024. 255 с.
8. Микитюк О. Опозиція “свій – чужий” як вияв експресії в дискурсивній практиці Дмитра Донцова. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2024. № 68. С. 111–114.
9. Протистояння з імперією: як українські міста за останні два роки перейменовували топоніми. *Укрінформ*. 2024. URL : <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3878305-protistoanna-z-imperieu-ak-ukrainski-mista-za-ostanni-dva-roki-perejmenovuvali-toponimi.html>.
10. Bazhenova H. Changes on Ukraine’s historical front: the law on state policy of national memory. URL : <https://ies.lublin.pl/en/comments/changes-on-ukraines-historical-front-the-law-on-state-policy-of-national-memory>.
11. Gnatiuk O., Melnychuk A. A case study of de-russification of Ukrainian hodonyms: rigged trial or justice restored? URL : https://www.researchgate.net/publication/376687063_Case_Study_of_De-Russification_of_Ukrainian_Hodonyms_Rigged_Trial_or_Justice_Restored.
12. Terentyeva O. The right to freedom: state-driven institutionalization of decolonization through memory politics in Ukraine (2022–2024). *Global Studies Quarterly*. 2025. Vol. 5, issue 4. URL : <https://academic.oup.com/isagsq/article/5/4/ksaf107/8405666>.
13. Vintoniv M., Vintoniv T., Sydorenko O. Functional and semantic appearances of ergonyms in modern Ukrainian language (for example of catering establishments in the city Kyiv). 2024. Vol. 6 No. 4.: Formation of linguistic and cultural space and sphere of historical memory of modern Ukraine. P. 9–14.

References:

1. Baknament, N. (2024). *Pidsumky dekolonizatsii: skilky rosiiskyykh toponimiv znyklo z mapy Ukrainy* [Results of decolonization: how many Russian toponyms have disappeared from the map of Ukraine]. Chesno. <https://www.chesno.org/post/6564> [in Ukrainian].
2. Bazhenova, H. (2025). *Changes on Ukraine’s historical front: the law on state policy of national memory*. Institute of Central Europe. <https://ies.lublin.pl/en/comments/changes-on-ukraines-historical-front-the-law-on-state-policy-of-national-memory/>
3. Dubchak, O. (2009). *Kontseptualna opozyttsiia “svii” – “chuzhyi” v ukrainskii movnii kartyni svitu* [Conceptual opposition “self” – “other” in the Ukrainian linguistic worldview] (Extended abstract of Candidate’s thesis). Kyiv [in Ukrainian].
4. Gnatiuk, O., & Melnychuk, A. (2024). *A case study of de-russification of Ukrainian hodonyms: rigged trial or justice restored?* ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/376687063_Case_Study_of_De-Russification_of_Ukrainian_Hodonyms_Rigged_Trial_or_Justice_Restored
5. Izotov, I., & Rybalka, V. (2025). *Aila, Dzhan a ta Liudmylovych: nezvychni zminy imen ta po batkovi protiahom 2025-ho na Poltavshchyni* [Aila, Jana and Liudmylovych: unusual changes of names and patronymics during 2025 in Poltava region]. Suspilne. <https://suspilne.media/poltava/1202312-aila-dzana-ta-ludmilovic-nezvicni-zmini-imen-ta-po-batkovi-protagom-2025-go-na-poltavsini-2/> [in Ukrainian].
6. Kosmeda, T., & Kovtun, O. (2024). *Modeliuvannia aksiolohichno-markovanykh znachen toponimiv ta yikhnikh pokhidnykh v ukrainskii lnhvokulturi: aktualizatsiia makroekstralinhvalnoho chynnyka “viina”* [Modeling of axiologically marked meanings of toponyms and their derivatives in Ukrainian linguoculture: actualization of the macro-extralinguistic factor “war”]. *Onomastica*, (68), 165–183 [in Ukrainian].

7. Lukash, H. P. (2024). Katehoriialni vymiry onimnoho prostoru [Categorical dimensions of the onymic space]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia": seriiia "Filolohiia"* [Scientific Proceedings of Ostroh Academy National University: Philology Series], 22(90), 70–73 [in Ukrainian].
8. Matsiuk, H. (2024). Antroponim yak odynytsia leksyky ukrainskoho povsiakdennosti v roky povnomasshtabnoi rosiiskoi viiny v Ukraini [Anthroponym as a unit of vocabulary of Ukrainian everyday life during the years of full-scale Russian war in Ukraine]. In *Onim u movoznavchkykh paradyhmakh* [Onym in linguistic paradigms] (p. 255). Warszawa–Siedlce [in Ukrainian].
9. Mykytiuk, O. (2024). Opozytsiia "svii – chuzhyi" yak vyjav ekspresii v dyskursyvni praktytsi Dmytra Dontsova [Opposition "self – other" as a manifestation of expression in the discursive practice of Dmytro Dontsov]. *Naukovi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia* [Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Philology], (68), 111–114 [in Ukrainian].
10. *Protystoiannia z imperiiei: yak ukrainski mista za ostanni dva roky pereimenovuvai toponimy* [Confrontation with the empire: how Ukrainian cities have renamed toponyms over the last two years] (2024). Ukrinform. <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3878305-protistoanna-z-imperieu-ak-ukrainski-mista-za-ostanni-dva-roki-perejmenovuvai-toponimi.html> [in Ukrainian].
11. Terentyeva, O. (2025). *The right to freedom: state-driven institutionalization of decolonization through memory politics in Ukraine (2022–2024)*. Global Studies Quarterly. <https://academic.oup.com/isagsq/article/5/4/ksaf107/8405666?login=false>
12. *Ukrainski pozyvni: vid Baidy do Bati* [Ukrainian callsigns: from Baida to Batia] (2024). UChoose. <https://uchoose.uacrisis.org/ukrayinski-pozyvni-vid-bajdy-do-bati/> [in Ukrainian].
13. Vintoniv, M., Vintoniv, T., & Sydorenko, O. (2024). Functional and semantic appearances of ergonyms in modern Ukrainian language (for example of catering establishments in the city Kyiv). *Skhid. Vol. 6 No. 4. (2024): Formation of linguistic and cultural space and sphere of historical memory of modern Ukraine*, 9–14 [in Ukrainian].